

**ՇԱՔԱՐԱՅԻՆ ԴԻԱԲԵՏՈՎ ՄԱՅՐԵՐԻՑ ԾՆՎԱԾ ՆՈՐԱԾԻՆՆԵՐԻ ՎԱՐՄԱՆ
ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՐԳ**

Ընդհանուր դրույթներ

Շաքարային դիաբետը հղիության ամենահաճախ հանդիպող բարդություններից մեկն է: ԱՄՆ-ում հղիների 4%-ն ունեն շաքարային դիաբետ (ՇԴ), որոնցից 88%-ի մոտ գեստացիոն դիաբետ է, իսկ մնացած 12%-ը՝ շաքարային (35%՝ I տիպի, 65%՝ II տիպի): Զարգացող երկրներում այդ ցուցանիշը կազմում է 8-14%: ՇԴ-ի առկայությունը հղիության ընթացքում բարձրացնում է բարդությունների զարգացման ռիսկը և մոր, և նորածնի մոտ: Գեստացիոն դիաբետի դեպքում բարդությունների զարգացման հավանականությունը փոքր է: ՇԴ-ի առկայությունը մոր մոտ հանդիսանում են բարձր ռիսկ մեռելաձնության, բնածին արատների, պերինատալ մահացության և հիվանդացության համար: Ծննդաբերական վնասվածքների ռիսկը՝ 2 անգամ, վիրահատական ծննդալուծմանը՝ 3 անգամ, վերակենդանացման բաժանմունքում բուժման անհրաժեշտությանը՝ 4 անգամ, մեռելաձնությանը՝ 5 անգամ, պերինատալ մահացությանը՝ 2-5 անգամ: Ուղեղի դիսֆունկցիաները հանդիպում են 25-33% երեխաների մոտ, 2-3%-ն ունենում են մանկական ուղեղային կաթված (ՄՈւԿ), էպիլեպսիա և ցնցումային համախտանիշ: Նորածինների 50%-ն ունենում են սրտի ֆունկցիոնալ ախտահարումներ, 1/3-ի մոտ ի հայտ են գալիս ածխաջրատների փոխանակության խանգարումներ: Մայրական հիպերգլիկեմիան հղիության վաղ ժամկետներում նպաստում է վիժումների և խոշոր զարրգացման բնածին արատների զարգացմանը: Շնորհիվ պատշաճ նախաձեռնության (գլիկեմիկ ցուցանիշի հսկողություն) և նորածնային խնամքի իրականացման, վերջին տարիներին հնարավոր է դարձել բարելավել վերոնշյալ ցուցանիշները:

Գործելակարգի մշակման աշխատանքային խմբի անդամների անվանացուցակ

1. Ասատրյան Անահիդա Ռուդոլֆիզի Մոր և մանկան առողջության պահպանման գիտահետազոտական կենտրոնի բժիշկ-նեոնատոլոգ
Թղթակցական հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Մաշտոցի 22, հեռ՝ +37410531342, էլ. փոստ՝ asatryan@yaho.com
2. Զարգարյան Մարինա Ալբերտի, Մոր և մանկան առողջության պահպանման գիտահետազոտական կենտրոնի բժիշկ-նեոնատոլոգ
Թղթակցական հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Մաշտոցի 22, հեռ՝ +37410531342, էլ. փոստ՝ marina_zargar@yahoo.com
3. Մելիքսետյան Սերինե Նշանովնա ք. գ. թ., ԵՊԲՀ Հետբուհական և շարունակական կրթության ֆակուլտետի նեոնատոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ, ՎԱՊՄ և ԳՀԻ-ի նորածինների վերակենդանացման և ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի վարիչ
Թղթակցական հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Մարգարյան 6/2, հեռ՝ +37410341774, էլ. փոստ՝ serinemn@yahoo.com

Շահերի բախման հայտարարագիր և ֆինանսավորման աղբյուրներ

Պատասխանատու կարգավորողը և աշխատանքային խմբի անդամները հայտարարում են իրենց շահերի բախման բացակայության մասին:

Գործելակարգի մշակման հենքը

Սույն Գործելակարգը մշակվել է բազմամասնագիտական խմբի կողմից հետևյալ արդի գրականության աղբյուրների և UptoDate տեղեկատվական շտեմարանի տվյալների հիման վրա՝

1. Jane E. McGowan. Neonatal Hypoglycemia. Pediatrics in Review Jul 1999, 20 (7) e6-e15
2. Arie Riskin, Infant of a diabetic mother: <https://www.uptodate.com/contents/infant-of-a-diabetic-mother>

3. DynaMed Plus [Internet]. Ipswich (MA): EBSCO Information Services. 1995 - . Record No. 114886, Neonatal hypoglycemia; [updated 2016 Aug 22, cited 2017 Oct 27]. Available from <http://www.dynamed.com/login.aspx?direct=true&site=DynaMed&id=114886>.
4. National Institute for Clinical Excellence. (2015). Diabetes in Pregnancy: Management from pre-conception to the postnatal period. NICE Guidelines [NG3] Published February.

Գործելակարգի պացիենտի մոդել

Սույն Գործելակարգի պացիենտի մոդելն է շաքարային դիաբետով մայրերից ծնված նորածինները (Աղյուսակ 1):

Աղյուսակ 1

Շաքարային դիաբետով մայրերից ծնված պացիենտի մոդել

Մոդելի պարտադիր բաղադրիչ	Բաղադրիչի նկարագրությունը
Նոզոլոգիական ձևը	Շաքարային դիաբետով մորից ծնված նորածին
Տարիքային կարգավիճակ	Նորածիններ
Հիվանդության աստիճանը	Ցանկացած
Հիվանդության փուլը	Ցանկացած
Բարդությունները	Անկախ բարդություններից
Կոդը ըստ ՀՄԴ-10	P70.0, P70.1
Բուժօգնության ցուցաբերման պայմանները	Հիվանդանոցային (ծնարան, նորածնային բաժանմունք)

Հապավումներ

ԳՁՀ՝ գերձայնային հետազոտություն

ԳՏ՝ գեստացիոն տարիք

ԻԹԲ՝ ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք

ՄՈւԿ՝ մանկական ուղեղային կաթված

ՇԴ՝ շաքարային դիաբետ

ՊՆԱԴ՝ պտղի ներարգանդային աճի դանդաղում

ՍԲԱ՝ սրտի բնածին արատներ.

1. Հետազոտումը

1.1 Ծնվելուց 30 ր հետո կատարել արյան գլյուկոզայի որոշում:

1.2 Հեմոգլոբինը և հեմատոկրիտը որոշել ծնվելուց 4 և 24 ժ անց:

1.3 Բիլիռուբինի մակարդակի որոշում և հսկողություն կատարել ըստ կլինիկական անհրաժեշտության:

1.4 Կալցիումի մակարդակի որոշում և հսկողություն կատարել ըստ կլինիկական անհրաժեշտության:

1.5 Մագնեզիումի մակարդակի որոշում և հսկողություն կատարել ըստ կլինիկական անհրաժեշտության:

1.6 Պոլիցիտեմիայի հայտնաբերման նպատակով արյան ընդհանուր քննություն կատարել ըստ կլինիկական անհրաժեշտության:

1.7 Շնչառական խանգարումների կամ ոսկրային համակարգի դեֆեկտների դեպքում կատարել համապատասխան ռենտգենաբանական հետազոտություն:

1.8 Կատարել սրտի ԳՁՀ, եթե առկա են կանգային սրտային հիվանդության կամ կարդիոմիոպաթիայի կլինիկական նշաններ, այդ թվում՝ սրտի աուսկուլտատիվ աղմուկ:

1.9 Կատարել երիկամների ԳՁՀ բնածին արատներ հայտնաբերելու նպատակով

2. Վարումը

2.1 Ծնվելուց անմիջապես հետո նորածնին արագ չորացնել, տաքացնել և հնարավորինս շուտ մոտեցնել կրծքին:

2.2 Եթե գլյուկոզան արյան մեջ >2.6 մմոլ/լ.

- 2.2.1 Կերակրել նորածնին 2 ժամը մեկ, առանց գիշերային ընդհատումների:
- 2.2.2 Եթե որևէ պատճառով երեխան չի կարող կերակրվել կրծքով, ապա կերակրել կթված մայրական կաթով կամ արհեստական կաթնախառնուրդով:
- 2.2.3 <35 շաբաթական ԳՏ-ի դեպքում կերակրել ստամոքսային զոնդով:
- 2.3 Եթե գլյուկոզան արյան մեջ <2.6 մմոլ/լ.
- 2.3.1 Կատարել 10% գլյուկոզայի լուծույթի ն/ե շիթային ներարկում 2 մլ/կգ հաշվարկով, և
- 2.3.2 շարունակել ինֆուզիոն գլյուկոզայի ներմուծում 6-8 մգ/կգ/ր հաշվարկով, անհրաժեշտության դեպքում բարձրացնել գլյուկոզայի կոնցենտրացիան:
- 2.4 Եթե 6 ժ հետո գլյուկոզան չի կարգավորվել.
- 2.4.1 ներարկել գլյուկագոն 0.1 մգ/կգ կամ 0.25-0.5 մլ մ/մ, ապա
- 2.4.2 եթե չի շտկվում հիպոգլիկեմիան՝ կատարել հիդրոկորտիզոն ն/ե կամ օրալ 5-15 մգ/կգ/օր՝ բաժանած երկու-երեք ընդունումների մեջ, 1-2 օր:
- 2.5 Գլյուկոզան արյան մեջ որոշել 0.5 ժ, 2 ժ, 4 ժ, 8 ժ, 12 ժ, 24 ժ, 36 ժ, 48 ժ հասակում, և մինչև 6-րդ օրը՝ օրական մեկ անգամ:
- 2.6 Հիպոկալցեմիայի դեպքում (իոնիզացված կալցիումը՝ <0.9 մմոլ/լ)
- 2.6.1 ներմուծել ն/ե 2 մլ/կգ 10% կալցիումի գլյուկոնատի լուծույթ 5 րոպեի ընթացքում,
- 2.6.2 կալցիումն արյան մեջ որոշել 6 ժ, 24 ժ և 48 ժ հասակում:
- 2.7 Հիպոմագնեմիայի դեպքում (Mg^{++} < 1.14 մմոլ/լ)
- 2.7.1 ներմուծել ն/ե 100 մգ/կգ կամ 0.5-2.5 մլ/կգ մագնեզիումի սուլֆատի 5% լուծույթ 1 ժ ընթացքում:
- 2.7.2 մագնեզիումն արյան մեջ որոշել 6 ժ, 24 ժ և 48 ժ հասակում:

3. Բժշկական ծառայությունների հիմնական և լրացուցիչ ցանկեր

3.1 Պահանջներ ախտորոշման, բուժման և խորհրդատվությունների նկատմամբ (հիմնական ցանկ)

Ծածկագիր	Անվանում	Տրամադրման հաճախականություն	Միջին քանակ	Ստորաբաժանում	Մասնագետ	Կատարման ժամկետներ
	Գլյուկոզաի որոշում արյան մեջ	1	12	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Հեմոգլոբինի և հեմատոկրիտի որոշում	1	2	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Նեոնատոլոգի խորհրդատվություն	1	9	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Նեոնատոլոգ	1-3 օր

3.2

3.3 Պահանջներ ախտորոշման, բուժման և խորհրդատվությունների նկատմամբ (լրացուցիչ ցանկ)

Ծածկագիր	Անվանում	Տրամադրման հաճախականություն	Միջին քանակ	Ստորաբաժանում	Մասնագետ	Կատարման ժամկետներ
	Կալցիումի որոշում արյան մեջ	0.25	1	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Մագնեզիումի որոշում արյան մեջ	0.25	1	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Արյան	0.25	1	Ինտենսիվ	Ինտենսիվ	1-3 օր

	ընդհանուր քննություն			թերապիայի բաժանմունք	թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	
	Հեմոգլոբինի և հեմատոկրիտի որոշում	0.25	1	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Արյան գազերի որոշում	0.2	1	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Բիլիրուբինի մակարդակի որոշում	0.2	1	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունք	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
	Թոքերի ռենտգեն քննություն	0.2	1	Ճառագայթաբան արկան խատորոշման ծառայություն	Բժիշկ-ճառագայթաբան/տեխնիկ	1-3 օր
	Էխոսրտագրություն	0.1	1	Ճառագայթաբան արկան խատորոշման ծառայություն	Բժիշկ-ճառագայթաբան/տեխնիկ	1-3 օր

4. Դեղերի հիմնական և լրացուցիչ ցանկեր

4.1. Պահանջներ դեղորայքային բուժման նկատմամբ (հիմնական ցանկ)

ԴԹԽ	ԱԹՔԴ	ՄՈԱ	Նշանակման հաճախականություն	ԿՈԴ	ՀԿԴ	Մասնագետ	Կատարման ժամկետներ

4.2. Պահանջներ դեղորայքային բուժման նկատմամբ (լրացուցիչ ցանկ)

ԴԹԽ	ԱԹՔԴ	ՄՈԱ	Նշանակման հաճախականություն	ԿՈԴ	ՀԿԴ	Մասնագետ	Կատարման ժամկետներ
Ինֆուզիոն հեղուկներ	B05CX01	Գլյուկոզայի լուծույթ	0.5	2 մգ/կգ	4 մգ/կգ	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
Գլյուկոզենոլիտիկ հորմոններ	H04AA01	Գլյուկագոն	0.25	0.1 մգ/կգ	0.1 մգ/կգ	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
Միներալային հավելումներ ներերկային	A12AA03	Կալցիումի գլյուկոնատ	0.25	2 մլ/կգ	2 մլ/կգ	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
Միներալային հավելումներ ներերկային	A06AD04	Մագնեզիումի սուլֆատի	0.25	100 մգ/կգ	100 մգ/կգ	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր
Կորտիկոստերոիդ հորմոններ համակարգային և օգտագործման	H02AB09	Հիդրոկորտիզոն	0.1	5 մգ/կգ /օրը	15 մգ/կգ /օրը	Ինտենսիվ թերապիայի բաժանմունքի բուժքույր	1-3 օր

5. Պահանջներ աշխատանքի ռեժիմի, հանգստի, բուժման կամ վերականգնման նկատմամբ

Սույն Գործելակարգի համաձայն տվյալ պահանջների կատարումը պարտադիր չէ:

6. Պահանջներ սննդակարգի նշանակման և սահմանափակումների վերաբերյալ

Նախապատվությունը տրվում է մայրական կաթին, եթե ն/ե սնուցման ցուցումներ չկան:

7. Հիվանդի հոժարական տեղեկացված համաձայնության ստացման առանձնահատկությունները Գործելակարգը կատարելիս և հիվանդի, ինչպես նաև ընտանիքի անդամների լրացուցիչ տեղեկատվության տրամադրում

Հարկավոր է պացիենտի ծնողների/խնամակալների հետ համատեղ քննարկել շաքարային դիաբետով մայրերից ծնված երեխաների բուժման խնդիրները և հավանական ելքերը:

8. Պացիենտի տվյալ մոդելի հնարավոր ելքերը

Պացիենտի տվյալ մոդելի հնարավոր ելքերի ցանկ

Ելքի անվանում	Ելքի զարգացման հաճախականություն	Ելքին հասնելու մոտավոր ժամկետ	Բժշկական օգնության ցուցաբերման հաջորդականություն
Ապաքինում ֆիզիոլոգիական գործընթացի կամ ներգրավված օրգանի ֆունկցիայի մասնակի վերականգնմամբ	90%		Անցում համապատասխան վերականգողական ուղեցույցին/ գործելակարգին
Ապաքինում ֆիզիոլոգիական գործընթացի կամ ներգրավված օրգանի ֆունկցիայի ամբողջական կորստով	5%		Անցում համապատասխան վերականգողական ուղեցույցին/ գործելակարգին
Յատրոգեն բարդությունների զարգացում	5%		Անցում համապատասխան ախտաբանության բուժման ուղեցույցին/

			գործելակարգին
Մահացու ելք	1-5%	28 օր	